

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Valtioneuvoston kanslian toiminta- ja taloussuunnitelma 2011–2014

**TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA
2011-2014**

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

1. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan Suomea koskevia suuria haasteita ovat globalisaatio, väestön ikääntyminen ja ilmaston muutos. Ohjelman kulmakivinä ovat globaalin kilpailun ja väestön ikääntymisen asettamat vaatimukset huomioon ottava talousstrategia, kansalaisten sosiaaliturvaa ja hyvinvointia parantavat sosiaaliturvan ja julkisesti rahoitettujen hyvinvointipalvelujen uudistukset sekä vastuullinen ilmasto- ja energiapolitiikka.

Ympäristössä tapahtuu nopeita muutoksia kuten kansantalouden kehityksessä vuoden 2008 lopulla alkanut lamaan johtanut epävarmuus. Kehitys on johtanut julkisen hallinnon uudenlaisten haasteiden eteen. Suomessa perustuslaki ohjaa viranomaisten asioiden valmistelua ja mahdollinen koordinaatio tapahtuu ensivaiheessa ministeriöissä virkamiestasolla, toisessa vaiheessa ministeriryhmissä ja ministerivaliokunnissa, jotka antavat mahdollisuuden poliittiseen koordinaatioon. Suunnittelukaudella jatketaan perustuslain mukaisen suomalaisen mallin pohjalta valmistelun kehittämistä.

Valtioneuvoston kanslia toteuttaa toimialansa puitteissa hallitusohjelmaa. Toiminnassa näkyy ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys jatkuvaa parantamista. Suurten ikäluokkien poistuessa työelämästä painotetaan erityisesti työhyvinvointia. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että työssä jaksamiseen, yksityiselämän ja työelämän yhteensovittamiseen ja osaamiseen panostetaan. Sukupuolten välinen tasa-arvo ja ihmisten syrjimättömyys sisältyvät kaikkeen valtioneuvoston kanslian toimintaan. Valtionhallinnon tuottavuustavoitteet vaikuttavat myös kansliaan.

Kansalliset ja globaalit tulevaisuuden visiot ovat myös valtioneuvoston kanslian visioita sen toimialan osalta.

Kehyskaudella järjestetään eduskuntavaalit. Vaalit vaikuttavat myös kanslian toiminnan sisältöön ja laajuuteen.

Kanslia edistää toiminnassaan ja johtamissaan hankkeissa hallinnon avoimuutta ja kansalaisviestinnän tehostamista myös keskeneräisistä asioista.

Valtioneuvoston kanslian strategia

Strategia on väline, jolla varmistetaan, että valtioneuvoston kanslia ministeriönä toteuttaa hallituksen ja eduskunnan tahtoa kanslian toimialalla. Valtioneuvoston kanslia toteuttaa toiminta-ajatustaan kolmen strategisen tavoitteen avulla. Niihin pohjautuen rakennetaan osastoilla ja politiikkapalveluissa vuosittaiset tavoitteet.

- Suomi on hyvinvointiyhteiskunta ja kansainvälinen menestys. Tämän varmistavat parlamentaarisen demokratian toimivuus, vakaa valtionjohto sekä jatkuva kehittyminen.
- Valtioneuvoston kanslia on ministeriöiden ja hallinnonalojen yhteistyön edistäjä.
- Valtioneuvoston kanslia on valtioneuvoston ja pääministerin johtamisvälineiden kehittäjä.

Strategia sisältää toiminta-ajatuksen ja arvot:

Valtioneuvoston kanslia on ministeriö, joka vastaa pääministerin johdolla hallitusohjelman toimeenpanon valvonnasta ja avustaa pääministeriä valtioneuvoston johtamisessa.

Valtioneuvoston kanslia vastaa Suomen EU-politiikan yhteensovittamisesta ja käsittelee

EU:n kehittämistä. Valtioneuvoston kanslia turvaa kaikissa olosuhteissa pääministerin ja hallituksen toimintaedellytykset. Valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluu myös valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden yleinen omistajapolitiikka.

Arvoja, jotka ohjaavat kanslian toimintoja, ovat asiantuntemus, avoimuus, dynaamisuus ja vastuullisuus.

2. TOIMINNAN LINJAT JA TAVOITTEET 2011-2014

2.1 Pääministerin avustaminen valtioneuvoston yleisessä johtamisessa

Pääministerin asema ja valtioneuvoston toimivalta

Perustuslain mukaan pääministeri johtaa valtioneuvoston (hallituksen) toimintaa ja huolehtii valtioneuvostolle kuuluvien asioiden valmistelun ja käsittelyn yhteensovittamisesta. Pääministeri johtaa asioiden käsittelyä valtioneuvoston yleisistunnossa. Valtioneuvoston kanslia avustaa pääministeriä valtioneuvoston yleisessä johtamisessa ja huolehtii valtioneuvostoa ja sen toimintamenettelyjä koskevan lainsäädännön kehittämisestä.

Perustuslaissa säädetään valtiollisten tehtävien jaosta. Valtioneuvoston ja ministeriöiden tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvostolaissa ja valtioneuvoston ohjesäännössä sekä ministeriöiden toimialasäädöksissä. Ensisijaisesti näiden säädösten kehittäminen kuuluu valtioneuvoston kanslialle. Tämä edellyttää perustuslain ja sen tulkintakäytäntöjen aktiivista seuraamista. Istuntokautta tai valtiopäiviä koskevan hallituksen ja eduskunnan työskentelyn yhteensovittamista kehitetään koko vaalikautta kattavaksi.

Valtioneuvosto asetti 30.10.2008 parlamentaarisen komitean, jonka tulee valmistella tarpeelliset muutokset Suomen perustuslakiin Perustuslaki 2008 -työryhmän lokakuun 2008 alussa luovuttaman muistion pohjalta. Lisäksi valtioneuvoston kanslia on selvittänyt erillisessä työryhmässä ministereiden jääviyttä ja vanhempainvapaita koskevan sääntelyn tarpeellisuutta.

Valtioneuvoston kanslia seuraa parlamentaarisen komitean työskentelyä ja ryhtyy mahdolliseen valtioneuvostoa koskevan lainsäädännön uudistushankkeeseen niin, että uudistukset ovat voimassa samanaikaisesti perustuslain muutosten kanssa.

Hallitusohjelman toteutumisen edistäminen ja seuranta

Valtioneuvoston kanslia edistää hallitusohjelman tehokasta toteutumista ja kehittää tätä tukevia menettelyjä. Kehittämisen keskeisenä kohteena ovat hallitusohjelman toimeenpanon seuranta ja arviointimenettely ja näiden suhde muihin hallituspolitiikan toteuttamisen kannalta keskeisiin ohjausjärjestelmiin. Valtioneuvoston kanslian useat kehittämishankkeet tähtäävät siihen, että suunnittelukaudella tapahtuvan hallituksen vaihdoksen yhteydessä tulevilla hallituksella on mahdollisuudet ottaa käyttöön hallitusohjelmakokonaisuuden toimeenpanoa edelleen tehostavia uusia menettelyitä.

Vuoden 2011 alkupuolella valmistuvat suositukset nykyisen hallitusohjelman seurantamenettelyn arviointi- ja kehittämishankkeesta. Valtioneuvoston kanslia valmistelee tältä pohjalta ehdotukset seuraavan hallituskauden menettelyistä, joilla vahvistetaan erityisesti poikkihallinnollisten politiikkakokonaisuuksien poliittista ohjausta sekä hallituksen mahdollisuuksia reagoida nopeasti useita hallinnonaloja koskeviin politiikan tarkistustarpeisiin. Kanslia toteuttaa myös kehittämishankkeita, jotka vahvistavat tietoon perustuvan päätöksenteon toimintamallia valtioneuvostossa. Tähän kuuluu muun muassa yhteiskunnallisen kehityksen indikaattorien

dynaaminen hyväksikäyttö sekä sen varmistaminen, että etukäteis- ja jälkiarviointitieto on poliittisten päätöksentekijöiden käytettävissä oikea-aikaisesti ja järjestelmällisesti.

Talousneuvosto

Talousneuvoston toiminnan tarkoitus on tukea talouspoliittista päätöksentekoa auttamalla yhteisen tietopohjan luomisessa ja mahdollistamalla hyödyllisen mielipiteiden vaihdon keskeisten päätöksentekijätahojen kesken. Vaikka talousneuvosto tarkastelee lähinnä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä tärkeitä kysymyksiä, sen toiminta on hyödyllisintä silloin kun se on vahvasti sidoksissa ajankohtaisiin päätöksenteon ongelmiin. Tästä seuraa, ettei neuvoston kokousagendaa eikä juuri selvitysagendaakaan ole mahdollista kiinnittää neljäksi vuodeksi eteenpäin.

Talousneuvoston toimintaan suunnittelukauden alussa vaikuttavat merkittävästi yhtäältä vuonna 2009-2010 laadittava ulkopuolinen arviointi talousneuvostosta ja toisaalta vuonna 2011 muodostettavan uuden hallituksen prioriteetit.

Tulevaisuustyö

Tulevaisuusselonteko

Valtioneuvoston kanslia varautuu hoitamaan vuonna 2011 toimikautensa aloittavan hallituksen tulevaisuusselonteon valmistelun. Valmistelun ja myöhemmin selonteon toimeenpanon suunnittelussa käytetään hyväksi mm. vuonna 2007 laadittuja, tulevaisuusselontekotyötä koskevia suosituksia sekä vuonna 2010 tehtävää ilmasto- ja energiapolitiittisen tulevaisuusselonteon vaikuttavuusarviota.

Ennakointiverkosto

Valtioneuvoston kanslian asettaman ennakointiverkoston toimikausi loppuu keväällä 2011. Verkosto laatii tätä ennen arvion omasta toiminnastaan ja tekee ehdotuksensa hallinnonalojen rajat ylittävän ennakointiyhteistyön sekä valtioneuvoston ennakointitoiminnan jatkosta. Samoin se laatii ennen toimikautensa loppua arvion verkoston vuonna 2009 valmisteleman toimintaympäristökuvauksen vaikuttavuudesta.

Valtioneuvoston kanslia huolehtii vuonna 2011 siitä, että ministeriöiden ennakointiyhteistyötä ja koordinaatiota jatketaan suunnittelukaudella. Järjestelyjen pohjana ovat edellä mainitut arviot ja suositukset sekä uuden hallitusohjelman linjaukset ja painotukset.

Turvallisuus

Valtioneuvoston kanslian tehtäviä ovat valtioneuvoston turvallisuuspalvelut, turvallisuuteen liittyvän yleisen tilannekuvan kokoaminen ja valtioneuvoston yhteinen poikkeusoloihin varautuminen sekä sen varmistaminen, että valtioneuvostolla (hallituksella) on kyky kaikissa tilanteissa ohjata tehtävänsä mukaisesti yhteiskunnan toimintaa. Kanslia kehittää tarvittavia toiminnallisia ja teknisiä järjestelmiä uhkamallien edellyttämällä tavalla oman toimialansa osalta.

Suunnittelukaudella valtioneuvoston kanslia kehittää valtioneuvoston jäsenten ja ministeriöiden toimintaa turvaavia toimintatapoja ja järjestelmiä. Toimintaa kehitetään toimintaympäristön asettamien vaatimusten mukaisiksi ja laadultaan sekä resursseiltaan vastaamaan muuta pohjoismaista tasoa. Kehittämisessä huomioidaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen

turvaamisen strategian päivitystyön yhteydessä tarkentuneet uhkakuvat. Periaatteet harmonisoidaan EU:n säännösten kanssa. Toimintaperiaatteita ja käytäntöjä harjoitellaan ja testataan säännöllisesti.

Hallituksen strategia-asiakirjan mukaan väestöön, yhteiskuntaan ja valtioon kohdistuvien uhkien hallinta edellyttää, että viranomaisten käytössä on kaikkien toimijoiden tuntema ja harjoittelema kriisijohtamisen toimintamalli. Hallitus on hyväksyessään HSA-periaatepäätöksen päättänyt jatkaa kriisijohtamismallin edelleen kehittämistä. Kriisijohtamismallissa otetaan huomioon EU:n hätätila- ja kriisikoordinoitijärjestelyjen asettamat vaatimukset. Kansainvälistä yhteistyötä kriisinhallinnassa ja tilannekuvatoiminnassa kehitetään.

Valtioneuvoston kanslia tukee yhteistoiminnan ja tilannetiedon välityksen kehittämistä hallinnonalojen kesken laajaan turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Valtioneuvoston kanslia vastaa valtioneuvoston tilannekuvatoiminnasta sekä johtaa valtioneuvoston tilannekeskusta. Valtioneuvoston tilannekeskuksen kansainvälistä yhteyspistetoimintaa, analyysitoimintaa ja hallinnollisia järjestelyjä kehitetään vastaamaan muuta pohjoismaista tasoa. Toiminnan kehittämisessä huomioidaan kehitys Euroopan unionin piirissä. Valtioneuvoston kanslia jatkaa kriisijohtamista ja tilannekuvatoimintaa tukevien toiminnallisten, hallinnollisten sekä teknisten ratkaisujen kehittämistä.

Valtion kriisijohtamismallin toimivuutta testataan säännöllisesti vuosittain pidettävissä harjoituksissa sekä valtioneuvosto- että EU-tasolla. Lisäksi ministeriö- ja viranomaiskohtaisia harjoituksia pidetään omalla rytmityksellä.

Kanslia tukee alueellisen ja paikallisen tason kriisijohtamisen kehittämistä vastaamaan valtion kriisijohtamismallia.

Kanslia tukee edelleen kriisijohtamiseen ja tilannekuvatoimintaan liittyvän tutkimuksen, koulutuksen ja tiedotuksen vahvistamista.

Valtioneuvosto on kanslian esittelystä asettanut komitean selvittämään yhteiskunnan varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Komitean linjaukset tulevat käsittelyyn suunnittelukauden alussa.

Tulostavoite: Valtioneuvostoon ja sen toimintaan kohdistuvien uhkien hallinta

Tavoitetaso: Turvallisuusjärjestelyt on toteutettu uhkakuvien ja EU säännösten mukaisesti

Mittarit: Toimivuutta testataan mm. harjoituksissa sekä tarkastuksissa

Tulostavoite: Valtioneuvosto kykenee ohjaamaan tehtävänsä mukaisesti yhteiskunnan toimintaa kaikissa tilanteissa

Tavoitetaso: Kriisijohtamismalli on käytössä kaikilla hallinnon tasoilla

Mittarit: Tilannekuvatoiminnan ja kriisijohtamismallin toimivuutta testataan harjoituksissa

Viestintä

Arviointi ja seuranta

Valtionhallinnon viestintäsuosituksessa korostetaan viestinnän merkityksen kasvamista yhteiskunnassa ja siitä asettuvia haasteita valtionhallinnon viestinnälle. Kanslian johdolla on ennen suunnittelukauden alkua käynnistetty hanke ulkopuolisen tutkimusorganisaation kanssa valtionhallinnon viestinnän systemaattisen tutkimuksen ja seurannan toteuttamiseksi. Viestinnän seuranta- ja arviointijärjestelmä on suunnittelukaudella käytössä valtioneuvostotasolla. Sen osana

tehdään joka toinen vuosi tutkimus joukkoviestinten näkemyksistä valtionhallinnon viestinnästä ulkopuolisen tutkimusorganisaation kanssa yhteistyössä.

Verkkopalvelut

Viestinnän painospisteisiin kuuluvat myös verkkopalvelut, joiden tavoitteena yleisesti on tehostaa toimintaa, parantaa palvelua ja siten lisätä julkisen sektorin tuottavuutta. Valtioneuvoston kanslian tuottamien verkkopalvelujen jatkuva kehittäminen on osa valtioneuvostotason sähköisen asioinnin ja palvelun kehittämistä.

Korkeatasoista verkkoviestintää varten tarvitaan verkkotoimitus, joka tuottaa uutisia, kuvia ja webcastejä valtioneuvoston ja valtioneuvoston kanslian verkkosivuille sekä erilaisten kanslian hankkeiden verkkopalveluihin, myös kriisiviestinnän kansalaisportaaliin. Toimitukseen tarvitaan verkkoviestinnän osaamista ja teknistä verkkoviestintäasiantuntemusta.

Kanslian tavoitteena on oman toimialansa puitteissa ja laajemmin julkisen sektorin palvelujen tuottamisen tukemisessa verkkopalvelujen koordinaation lisääminen. Kehittämislinjauksia esitetään valtioneuvoston ja valtioneuvoston kanslian tietohallinto- ja verkkopalvelustrategioissa.

Kanslian ylläpitämien verkkopalveluiden rakentaminen ja uudistaminen toteutetaan yhteistyönä muiden toimijoiden kanssa tavoitteena valtioneuvoston järjestelmien yhtenäistäminen. Ulkoisten sivustojen rajapintoja yhtenäistetään muiden ministeriöiden järjestelmien kanssa.

Kriisitilanteiden ja poikkeusolojen viestintä

Kanslian tavoitteena on edelleen kriisitilanteiden ja poikkeusolojen viestinnän kehittäminen ja yhteensovittaminen liittyen valtion kriisijohtamismallin toteuttamiseen. Tavoitteen toteuttamiseksi kehitetään valtionhallinnon viestinnän suunnittelua, koulutusta ja harjoittelua sekä päivitetään poikkeusolojen viestintäohjeistusta. Ennen suunnittelukauden alkua otetaan käyttöön uutena viestinnän välineenä kriisiviestinnän kansalaisportaali.

Suunnittelukaudella tehostetaan viestinnän ja tilannekuvatoiminnan yhteistyötä kriiseihin ja poikkeusoloihin varautumisessa sekä viestintää tukevaa tutkimus- ja yhteystoimintaa. Yhteystoiminnassa kehitetään valtioneuvostotason yhteyksiä kriisiviestinnän kannalta keskeisiin järjestöihin, yhteisöihin ja yrityksiin. Valtioneuvoston kanslia tukee edelleen kriisijohtamisen, tutkimuksen, osaamisen ja koulutuksen sekä viestinnän vahvistamista.

2.2. EU-politiikka

Suunnittelukauden 2011-2014 aikana valtioneuvoston kanslian näkemyksen mukaan olennaisia asioita EU-politiikassa ovat mm.:

- neuvottelut uudesta rahoituskehiksestä vuosille 2014-2021 (komissio antaa esityksensä 2011)
- yhteisen maatalouspolitiikan uudistaminen
- aluepolitiikan uudistaminen
- rahoituskriisi ja taloudellinen taantuma, jotka edellyttävät EU:lta johdonmukaisia kilpailukykyä tukevia toimia (sisämarkkinat, innovaatiopolitiikka, energia)
- ilmasto- ja energia-asiat, jotka säilyvät keskeisessä asemassa EU-asialistalla
- tarve kehittää edelleen EU:n vaikuttavuutta ulkoisessa toiminnassa
- Lissabonin sopimuksen mukanaan tuomien päätösten ja uusien toimintatapojen toteuttaminen.

Näin ollen suunnittelukausi 2011-2014 on EU-asioissa erityisen merkittävä, koska uusien rahoituskehysten kautta EU:n toiminnan painopisteet ja resurssit määritellään pidemmäksi ajaksi. Vaikuttaminen rahoituskehyksiin ja niihin olennaisesti kytkeytyviin maatalouspolitiikan ja aluepolitiikan uudistamiseen on Suomelle erityisen tärkeä haaste suunnittelukaudella. Suomelle on erityisen tärkeää turvata maatalouden toimintaedellytykset Suomessa. Samalla Suomen nettomaksu yhteisöbudjettiin kasvaa, koska Suomen talous todennäköisesti kehittyy EU:n keskiarvoa paremmin.

Vuonna 2008 syventynyt kansainvälinen rahoituskriisi ja sitä seurannut maailmantalouden taantuma edellyttävät EU-tasolla talouskasvua ja työllisyyttä kohentavia toimenpiteitä. Näitä ovat mm. sisämarkkinoiden kehittäminen, EU:n yhteisten energiamarkkinoiden kehittäminen, maailmantalouden avoimuuden ylläpitäminen ja syventäminen sekä EU:n innovaatiokyvyn ja talouden tuottavuuden kehittäminen. EU:n kilpailukykystrategian (Lissabonin-strategia) uusi ohjelmakausi alkoi 2010 ja Suomen kannalta on tärkeää, että strategian kautta voidaan konkreettisesti vaikuttaa EU:n kilpailukyvyn kehittämiseen. Talousongelmat nostavat esille myös tarpeen tiiviimmästä talouspoliittisesta koordinaatiosta ja tehokkaammasta EU-tasoisesta rahoitusvalvonnasta.

Ilmasto- ja energia-asiat säilyvät keskeisinä EU:n asialistalla 2011-2014. EU-tasolla tämä merkitsee ilmastopoliittisia toimia sekä energian tuotantoa ja käyttöä koskevia merkittäviä ratkaisuja, joissa Suomella on EU-keskiarvoa energiaintensiivisempänä taloutena merkittäviä intressejä. On tärkeää, että EU kykenee myös hyödyntämään ilmastopoliitiikkaansa kehittämällä sen pohjalta teollista etulyöntiasemaa ympäristöystävällisen teknologian alalla.

EU:n painoarvo maailmassa on merkittävä, mutta sen ulkoinen toiminta ei ole riittävän yhtenäistä. Suunnittelukaudella on tärkeää edistää uudistuksia, joilla EU pystyy kehittämään vaikuttavuuttaan maailmassa. Tämä edellyttää mm. EU:n vahvempaa yhteistä edustautumista kansainvälisissä järjestöissä ja toiminnan tiivistä yhteensovittamista. Yhtenäisen Venäjä-politiikan ajaminen on Suomen prioriteetti. Unionia pitää kehittää myös turvallisuusyhteisönä, mikä edellyttää mm. turvallisuuspoliittisen yhteistyön syventämistä.

Unionin laajentumisessa on tarve edetä 2011-2014. Länsi-Balkanin ja Turkin liittyminen ovat prosesseina käynnissä. Suomen kannalta on olennaista, että EU jatkaa avoimen ja hakijoiden omaksumiskykyyn perustuvan laajentumispoliitiikan tiellä.

Lissabonin-sopimuksen sisältämien uudistusten toimeenpano on käynnissä suunnittelukaudella. Suomella on tarve vaikuttaa myös tässä toimeenpanovaiheessa, jotta EU:n toimintaa kehitetään tehokkaammaksi ja vaikuttavammaksi.

Joulukuussa 2009 EU-ministerivaliokunnan hyväksymässä EU-vaikuttamisselvityksessä todetaan tarve vaikuttaa entistä varhaisemmin EU-toimielimiin. Tämä edellyttää EU-koordinaatiojärjestelmältä entistä parempaa suunnittelua ja varhaisempaa kannanmuodostamista. Vaikuttamisselvityksessä todetaan mm. että EU-ministerivaliokunta ryhtyy käsittelemään säännöllisesti Suomen EU-politiikan keskeisiä tavoitteita valtioneuvoston EU-sihteeristön valmistelusta. Vaikuttamisselvityksessä todetaan myös erityinen tarve tiiviimpään vuorovaikutukseen komission, Euroopan parlamentin ja jäsenmaiden kanssa. Vaikuttamisselvityksen toimeenpano edellyttää VNK:lta lisäpanostuksia Suomen EU-politiikan tavoitteiden valmistelussa, Euroopan parlamentin hoitamisessa ja koordinaatiojärjestelmän aktiivisemmassa valvonnassa. EU-vaikuttamisselvityksen toimeenpano käynnistyy tammikuussa 2010 valtioneuvoston kanslian johdolla.

3. VALTION OMISTAJAOHJAUS

Valtioneuvoston kansliassa omistajaohjausosasto on valtioneuvoston yhteinen asiantuntijatoiminto, joka vastaa valtion kokonaan tai osittain omistamien markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjauksesta sekä sellaisesta ohjeistuksesta ja koordinoinnista, jolla varmistetaan erityistehtäväyhtiöiden omistajaohjauksen yhtenäisyys ja johdonmukaisuus. Osasto suunnittelee ja toteuttaa valtion osakemyynnit ja osakemerkinnät sekä yhtiöiden omistuspohjan laajennukset. Valtion kokonaan omistamissa yhtiöissä osasto vastaa yhtiöiden kasvun ja markkinaehtoisen toiminnan varmistavasta kehitystyöstä. Osasto myös edistää valtio-omistajan toimin sellaisia yritysjärjestelyjä, jotka edellyttävät merkittävien omistajien myötävaikutusta. Osaston ohjauksessa on valtion omistuksellinen holding-yhtiö Solidium, jolle on keskitetty valtion ei-strategiset pörssiomistukset ja annettu toimivalta niitä koskeviin omistus- sekä rakennejärjestelyihin.

Tulostavoite: Valtio on kaikissa markkinaehtoisesti toimivissa yhtiöissä johdonmukaisesti ja ennakoitavasti toimiva omistaja, jonka omistajuus edistää yhtiön pitkäjänteistä kehittämistä ja omistaja-arvon kasvua ilman, että yhtiöllä olisi omistuksen vuoksi erityisasemaa tai erillisveloitteita. Valtion omistukseen liittyvät yhteiskunnalliset intressit, kuten huoltovarmuus, tunnistetaan ja otetaan asianmukaisesti huomioon omistajaohjauksessa sekä omistusta koskevissa ratkaisuissa.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi: Valtion yhtiöomaisuuden arvon kehittymistä verrataan suomalaisten pörssiyhtiöiden arvon kehittymiseen ja yhtiöiden osingonmaksua muiden saman toimialan yhtiöiden osingonmaksuun. Markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden odotetaan tuottavan omistaja-arvon kasvua, joten tavoitteena on sellainen liikevoiton taso, että yhtiöön sijoitetun pääoman tuotto ylittää saman pääoman sijoittamisesta saatavissa olevan ns. riskittömän tuoton. Valtion osinkosummaa verrataan yhtiöiden markkina-arvoa vastaavan osuuden valtionvelasta korkokustannuksiin ja tavoitteena on, että vuotuinen osinkotuotto on suurempi kuin vastaava korkokustannus. Sama vertailu tehdään myös Solidiumin ja tarvittaessa sen omistuskohteiden osalta.

Tavoitetaso: Valtion rooli omistajana on selkeä ja toiminta johdonmukaista. Valtionhallinnon sisällä olennaista on, että omistajaohjausosaston olemassaolo ja toimintatavat hyväksytään valtioneuvoston sisällä. Ulkoisissa suhteissa tärkeää on, että omistajaohjausosasto nauttii markkinoiden luottamusta ja että sen yhteistoiminta muiden omistajien ja yritysten johdon kanssa on sujuvaa.

Mittari: Valtionhallinnon sisäisessä arvioinnissa käytetään kansliapäällikkökokouksen tai vastaavan eri ministeriöitä edustavan ryhmän jäsenille tehtävää kyselyä. Ulkoisessa arvioinnissa käytetään omistajaohjauksen neuvonantajaryhmän jäsenille tehtävää kyselyä.

4. POLIITTISEN TOIMINNAN ALUE

Vaalit

Suunnittelukauden alussa järjestetään eduskuntavaalit. Valtioneuvoston kanslian toiminnan kannalta eduskuntavaalit muodostavat yhden suunnittelukauden painopisteistä, jonka vaikutuksia toiminnan sisältöön ja resurssointiin arvioidaan suunnittelukauden myöhempinä vuosina. Valtioneuvoston kanslia koordinoi tulevia ohjelmaneuvoitteluja varten tulevaisuuskatsauksia hallinnonaloilta. Hallituksen muodostamisessa kanslia vastaa hallituksen muodostamisen edellytyksenä olevien tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yleisistunnon päätösten valmistelusta ja avustamisesta. Ennen uuden hallituskauden alkamista selvitetään, mistä menoista kukin ministeriö vastaa ministerin ja erityisavustajien osalta.

Puoluerahoitus

Puoluerahoituksessa noudatetaan suunnittelukaudella hallitusohjelmassa hyväksytyjä periaatteita. Ennen suunnittelukauden alkua valtioneuvoston kansliaan siirrettiin myös puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemisen määrärahat ja niiden jakaminen. Eduskunnassa edustettuna oleville puolueille jaetaan yhteensä 36 milj. euroa vuodessa. Määrärahojen käytön tarkastaa oikeusministeriö. Ennen suunnittelukauden alkua nimitetään puolueiden julkisia tukia ja niiden valvontaa uudistava työryhmä.

5. TOIMINTATAVAT JA RAKENTEET

5.1. Valtioneuvoston kehittäminen

Hallituksen tukeminen ja hallitusohjelman toteuttaminen koskettavat sisällöllisesti koko hallituksen politiikkakenttää. Valtioneuvoston kanslia näkee, että tästä syystä ministeriöiden asiantuntijavarojen kehittäminen ja tehokas organisointi ovat avainasemassa, varsinkin kun tuottavuusohjelma asettaa tiukat vaatimukset voimavarojen kokonaismäärälle.

Valtioneuvoston kanslia huolehtii valtioneuvostoa ja sen toimintamenettelyjä koskevan lainsäädännön kehittämisestä. Näihin kuuluu ensisijaisesti valtioneuvostolaki, valtioneuvoston ohjesääntö sekä ministeriöiden toimialasäädösten koordinointi. Menettelyjen ohjaamiseksi kanslia laatii ohjeita, malleja ja oppaita sekä kouluttaa esittelymenettelyssä mukana olevia yli 1800 ministeriöiden virkamiestä.

Valtioneuvoston ja eduskunnan välisen virallisen tiedonkulun hoitaminen kuuluu kanslialle. Tämä sisältää valtioneuvoston jäsenten vastattavaksi esitettyjen kansanedustajien kysymysten välittämisen sekä hallituksen ja eduskunnan työn yhteensovittamistehtävät samoin kuin hallituksen toimenpidekertomuksen valmistelun. Suunnittelukaudella selvitetään yhteistyössä eduskunnan ja valtiovarainministeriön kanssa hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen mahdollista yhdistämistä ja tämän vaatimat toimintakäytäntöjen muutokset eduskunnassa ja ministeriöissä. Keskeinen valtioneuvoston toimintaa koskeva uudistus tulisi olemaan eduskunnan lausumien seurantajärjestelmän ja eduskuntakysymysten jakelujärjestelmän rakentaminen. Uudistus käsittäisi prosessien läpikäymisen ja siihen pohjautuen tarvittavien tietojärjestelmien suunnittelun, hankinnan ja käyttöönottamisen. Tavoiteaikataulu olisi vuosi 2013.

Esittely valtioneuvoston yleisistunnossa ja raha-asiainvaliokunnassa sekä tasavallan presidentin esittelyssä ja tähän liittyvä asiakirjaliikenne eduskuntaan hoidetaan sähköisen päätöksentekojärjestelmän (PTJ) avulla. Sähköinen päätöksentekojärjestelmä on valtioneuvoston johtamisen väline ja esittelijöille väline tehokkaaseen esittelyjen hoitamiseen.

Eduskunnan ja valtioneuvoston asiakirjapohjaisen yhteistyön sekä sähköisten asiakirjojen saatavuuden ja käytettävyyden parantamiseksi valtiopäiväasiakirjoissa ja säädöskokoelmassa julkaistavien asiakirjojen tuotanto uudistetaan suunnittelukauden aikana siten, että myös valtioneuvoston päätösasiakirjat ja säädökset tuotetaan rakenteisina. PTJ:n päätösasiakirjojen uudistaminen tullaan toteuttamaan yhteistyössä eduskunnan ja oikeusministeriön sekä muiden ministeriöiden kanssa.

Valtioneuvoston kanslia selvittää mahdollisuuksia tukea päätöksenteon valmistelua sekä istuntojen suunnittelua lisäämällä ministereiden ja heidän avustajiensa mahdollisuuksia kommentoida esittelyyn tulevia asioita nykyistä aiemmin sekä päättää istuntojen asialistoista etukäteen. Samoin selvitetään tavat tuoda esittelyasiakirjoissa näkyvämmiin esille arviot esityksen vaikutuksista ja suunnitelmat keinoista seurata vaikutusten toteutumista.

Valtioneuvoston kanslia on selvittänyt ministereiden jäävyttä ja vanhempainvapaita koskevan sääntelyn tarpeellisuutta. Selvitykseen perustuvat muutokset ohjeistukseen sekä valtioneuvostoa koskevaan lainsäädäntöön valmistellaan suunnittelukauden kuluessa. Perustuslain muutoksiin liittyvät valtioneuvostoa koskevaan lainsäädäntöön liittyvät muutokset valmistellaan siten, että ne tulevat voimaan samanaikaisesti perustuslain muutosten kanssa.

5.2. Valtioneuvoston kanslian kehittäminen

Valtioneuvoston kanslia on yksi 12 ministeriöstä. VNOS:n mukaisesti sen toimialaan kuuluvat

- 1) pääministerin avustaminen valtioneuvoston yleisessä johtamisessa sekä hallituksen ja eduskunnan työn yhteensovittamisessa;
- 2) Euroopan unionissa päätettävien asioiden valmistelun ja käsittelyn yhteensovittaminen sekä Euroopan unionin kehittämisen kannalta keskeiset horisontaaliset ja institutionaaliset asiat;
- 3) valtioneuvoston viestintä ja valtionhallinnon viestinnän yhteensovittaminen;
- 4) valtioneuvoston yleisten toimintaedellytysten ja palvelujen järjestäminen; sekä
- 5) valtion omistajaohjaus.

Valtioneuvoston kanslian organisaatiota uudistettiin 1.5.2007, jolloin valtion omistamien yhtiöiden ohjaus siirrettiin yhdeksi osastoksi valtioneuvoston kansliaan viidestä ministeriöstä. Tuolloin muodostettiin lisäksi kaksi muuta osastoa ja politiikkapalvelut kokonaisuus. Viimeksi mainitun tehtävien sisältö liittyy suurelta osin poliittisen johdon ja poliittisten erityisavustajien suoraan avustamiseen. Poliittisen johdon muodostavat pääministeri Matti Vanhasen toisessa hallituksessa pääministerin lisäksi ministerit Häkämies ja Thors sekä valtiosihteeri Volanen.

Valtioneuvoston kanslian toiminnassa painopistevuosia ovat eduskuntavaalivuodet, koska ne vaikuttavat merkittävästi viraston toiminnan sisältöön. Hallitusohjelman, hallituksen kokoonpanon sekä hallituksen painopistealueiden myötä organisaatiolla voi olla uusia tehtäviä, samalla kun lopettavan hallituksen hankkeet päättyvät. Tämän toteuttaminen edellyttää organisaatiolta joustavuutta ja asettaa vaatimuksia niin henkilöstörakenteen, toimintatapojen kuin tiedonhallintaan liittyvän infrastruktuurinkin kehittämiseksi. Monet selvityshankkeet ja niitä hoitavien henkilöiden palvelussuhteet ovat hallituskauden mittaisia. Nämä saattavat vaikuttaa myös pysyvän henkilöstön työmäärään ja osaamistarpeeseen.

Suunnittelukaudella toteutetaan yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa valtion talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien, sähköisen tunnistamisen (allekirjoituksen) sekä mahdollisten sähköisten asiointipalvelujen kehittämistä. Toiminnan yksi strateginen linjaus on viraston pysyvien tehtävien tarpeellisuuden arviointi aina virkojen vapautuessa.

Valtioneuvoston kanslia tuottaa muille ministeriöille erilaisia palveluita, kuten säädösten ja muiden virallistekstien käännöksiä lähinnä ruotsin kielelle, eräitä turvallisuuteen liittyviä palveluita, ministerien kuljetuspalveluita sekä tietopalveluita (Eutori, Senaattori), laajemmin muullekin hallinnolle tuotetaan kielipalveluita ja edustustilapalveluita.

Valtioneuvoston kanslia tuottaa muille ministeriöille lisäksi valtioneuvoston päätöksentekoon ja esittelyyn sekä eduskuntayhteistyöhön liittyviä palveluita pöytäkirjaustoiminnon ja PTJ:n avulla.

5.3. Valtioneuvoston kanslian tuottavuusohjelma

Yhteistyö muiden ministeriöiden ja virastojen kanssa

Valtioneuvoston kanslia jatkaa kehyskaudella toimintansa tehostamista selvittämällä mahdollisia yhteistyökohteita erilaisten palvelujen kuten viestintä-, virasto-, tietohallinto- ja tietopalvelujen osalta lähinnä valtiovarainministeriön kanssa.

Henkilötyövuosien määrä

Vuodet	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kokonaismäärä	232	229	225	223	221	221
Vähennykset yht.	(3)2	(7)4	(9)2	(2*)	(11)2	(-)
Yhteensä	229	225	223	223	221	221

*Ikm riippuu ministerien lukumäärästä

6. HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN 2011-2014

Valtioneuvoston kanslian pääluokassa on ollut 296 henkilötyövuotta ennen suunnittelukauden alkua. Henkilötyövuosiin sisältyvät kaikkien ministerien erityisavustajat (32htv) ja oikeuskanslerinviraston henkilöstö (39 htv), jolloin valtioneuvoston kanslian ministeriönä henkilötyövuosimääräksi jää 225. Tähän lukuun sisältyvät myös erilaisissa hankkeissa olevat hankerahalla määrääjäksi palkatut henkilöt. Pääluokkaan kuuluvat lisäksi ministerit (20htv). Valtioneuvoston kanslia maksaa ministerien palkkiot ja erityisavustajien palkat ja vahvistaa omat, mutta muut palvelussuhteen etuudet erityisavustajat saavat sijoitusministeriöistä.

Suunnittelukauden haasteena on kilpailukykyisen henkilöstöpolitiikan vahvistaminen ja osaamisen ylläpitäminen. Kanslian tehtävien hoitamiseksi tarpeellista osaamista ylläpidetään ja kehitetään systemaattisella koulutuksella ja perehdyttämällä. Uudet tehtävät edellyttävät panostamista osaamiseen niin rekrytoineissa kuin olemassa olevienkin henkilöresurssien kehittämisissä tulevalla suunnittelukaudella.

Riittävän osaamisen hankkimiseen ja ylläpitämiseen on panostettava kehyskaudella. Erityisesti niissä muuttuvissa tehtävissä, joissa on kysymys pääministerin avustamisesta hallituspolitiikan yhteensovittamisessa sekä kyvyssä hyödyntää ja saattaa sopivassa muodossa ja riittävän nopeasti pääministerin ja hallituksen käyttöön eri hallinnonaloilla, virastoissa ja mm. tutkimuslaitoksissa olevaa tietoa ja osaamista.

Kanslia on myös ulkoistanut osan tehtävistään, kuten käännöspalveluja, tietohallinnon, siivouspalvelut, työterveyshuollon, koulutuspalvelut, edustustilojen ravintolapalvelut, vartiointipalvelut ja turvallisuuspalveluja. Ulkoistaminen puolestaan vaatii resursseja ja osaamista hankintoihin, sopimusten ja yhteistyösuhteiden ylläpitämiseen ja markkinoiden tuntemukseen.

Tehtävien jatkuva lisääntyminen on lisännyt ylitöiden määrää, jolloin riskinä on, että kuormitus johtaa ennenaikaiseen eläkkeelle siirtymiseen työhyvinvointitoimenpiteistä huolimatta.

2007		2008	2009
Työtyytyväisyysindeksi	3,4	3,3	3,4
Sairauspoissaolot	7	10	8,1
Työkyvyttömyyseläkkeet		3	2

Tulostavoite: henkilöstöresurssien osalta on säilytetään työhyvinvoinnin taso vähintään vuoden 2007 tasolla.

Mittareita: vuosittain mitattava työtyytyväisyys ja sairauspoissaolojen määrä/htv.

Muitakin henkilöstötietoja on seurattu viraston sisäisesti ja niistä raportoidaan tilinpäätökseen kuuluvan toimintakertomuksen henkilöstötilinpäätöksessä.

Osaamisen ylläpitäminen

Valtioneuvoston kanslia on tehnyt organisaatiossaan rakenteellisia muutoksia vuoden 2007 aikana. Samanaikaisesti kanslian tehtäviin siirrettiin valtion omistajaohjaustehtävät. Uudet ja muuttuvat tehtävät sekä ikärakenteesta johtuva vaihtuvuus lähivuosina asettavat kasvavia haasteita osaamisen kehittämiseksi. Vuosien 2011-2014 aikana 39 tällä hetkellä kansliaan palvelussuhteessa olevaa saavuttaa eläkeiän.

2007		2008	2009
Tohtorin tutkinto	-	3,2	3,9
Ylempi korkeakoulututkinto	38,1	37,9	38,5
Alempi korkeakoulututkinto	11,9	12,1	14,0
Opistotason tutkinto	33,1	31,8	29,8
Ei tutkintoa	13,8	13,1	11,8
keski-ikä	46	47	48,5
eläkeiän saavuttaneita	-	-	15

Indeksi ilmaistaan asteikolla 1-7, jossa 1 tarkoittaa kansakoulua tai peruskoulua, asteikon 7 taas tohtorintutkintoa.

Tulostavoite: Henkilöstön kehittämisen ja osaamisen painopisteenä on koulutustason nostaminen ja osaamisen laajentaminen. Erityisesti pelkän yleissivistävän koulutuksen omaavien ammattiin kouluttautumista tuetaan.

Mittari: Koulutustasoindeksi.

Johtamisen kehittäminen

Työhyvinvoinnin yksi keskeisiä tekijöitä on johtamisosaaminen. Sen merkitys on kasvanut henkilöiden palkkauksen muututtua työn suorittamisen arviointiin perustuvaksi, mikä on esimiesten tehtävä. Myös hallituksen hyväksymien tuottavuusohjelman ja alueellistamisen toteuttaminen menestyksekkäästi valtion hallinnossa edellyttävät entistä syvempää johtamisen osaamista. Valtioneuvosto teki toukokuussa 2008 periaatepäätöksen johtajapolitiikasta, jonka pohjalta virastoissa ja myös valtioneuvoston kansliassa tulee määritellä johdon ja strategisten asiantuntijoiden kehittämisperiaatteet.

Strategisen ajattelun tarve ja strategioiden kustannustehokas sekä laatuvaatimukset huomioon ottava toimeenpano edellyttävät jatkuva johtamisen osaamisen päivittämistä. Uutena haasteena johtamiselle ovat yhdenvertaisuuden entistä painokkaampi huomioon ottaminen sekä ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys jatkuvaa parantamista. Kestävän kehityksen toteuttaminen oman viraston toiminnassa edellyttää myös johtamiseen panostamista.

Valtioneuvoston kanslia tulee kehyskaudella jatkamaan johtamisosaamiseen sijoittamista ottaen huomioon erilaiset johtamistehtävät.

Vuonna 2007 johtamisen indeksi työtyytyväisyystutkimuksen mukaan oli 3,4. Vuonna 2008 sama indeksi oli 3,4 ja vuonna 2009 indeksi oli edelleen 3,4.

Tavoitetaso: Johtamisosaaminen on vähintään vuoden 2007 tasolla.

Mittari: Henkilöstön tyytyväisyys johtamiseen työtyytyväisyyskyselyn johtamisindeksillä mitattuna.